

Airpower-symposium

Symposium ter afsluiting van de cursus Geïntegreerde Hogere Vorming gehouden op 22 februari 1938 bij het Instituut Gezamenlijke Nederlandse Stafscholen te Ypenburg. Verslag, vertaald en bewerkt door kolonel KLu b.d. dr. J.F.W. van Angeren MA*

Introductie

Het Instituut Gezamenlijke Nederlandse Stafscholen (IGNS) verzorgde gedurende de jaren dertig van de vorige eeuw symposia ter afsluiting van de cursus Geïntegreerde Hogere Vorming (GHV). Deze cursus was bedoeld voor de toekomstige militaire leiders die werkten binnen het Ministerie van Marine en het Ministerie van Oorlog.

Het was gebruikelijk dat het thema van het symposium een militair-strategisch karakter had. In 1937 had de opleidingsafdeling van de marine de leiding over het symposium. Het thema hield toen verband met het escorteren van konvooien op de Atlantische Oceaan. Het jaar daarvoor had de opleidingsafdeling van de landstrijdkrachten het thema gekozen. Het betrof de strategische voordelen van het inunderen van het Fort Holland, in geval van een groot-scheepse aanval vanuit het oosten.

In 1938 was de opleidingsafdeling van de landstrijdkrachten weer aan de beurt. Men koos ervoor de recent opgerichte Luchtvaart Afdeling (LVA) van het leger het initiatief te geven. Natuurlijk stond het symposium in het teken van de positie van airpower in de moderne oorlogvoering. Verschillende sprekers gaven daarover hun mening.

Een bijzonder element van dit symposium was dat de LVA drie befaamde vertegenwoordigers van het Broederschap van Airpower Advocaten bereid had gevonden om, ter afsluiting van het symposium, hun visie te geven op de ontwikkelingen betreffende modern airpower-denken.

Italië was vertegenwoordigd door brigade-generaal (b.d.) van de Italiaanse luchtmacht (Regia Aeronautica) *Giulio Douhet*. Vanuit het Verenigd Koninkrijk was aanwezig de maarschalk van de Royal Air Force (b.d.) *Hugh Trenchard*.

Uit de Verenigde Staten kwam brigade-generaal (b.d.) van het United States Army Air Corps *William 'Billy' Mitchell*. Aan de studenten van de GHV was gevraagd, voorafgaande aan het symposium, vragen op te stellen. Een moderator heeft een selectie van die vragen voorgelegd aan de deskundigen.

Bij toeval werd een woordelijk verslag van deze discussie teruggevonden in de archieven van het IDL. Behalve anekdotisch is het ook nog steeds van instructieve waarde. Vandaar dat een weergave van dit verslag hierna is opgenomen. De discussie vond plaats in het Engels. Wat volgt is een vertaling, ter verduidelijking ook voorzien van kopjes.

* De auteur is als universitair hoofddocent Airpower werkzaam bij de kennissectie Militair Operationele Wetenschappen van de Nederlandse Defensie Academie.

Excellentie, generaals. Het is een eer u hier te verwelkomen. Deze unieke gelegenheid heeft onze studenten ertoe aangezet een groot aantal vragen te formuleren. Ikzelf kon ook nauwelijks de verleiding weerstaan om elk van u verschillende vragen te stellen. We zouden immers allemaal graag van u vernemen wat u denkt over de bewering die je de laatste tijd zo vaak hoort, dat bommenwerpers *niet* altijd door een verdediging heen kunnen komen, en dat we daarom onze aandacht meer moeten richten op luchtverdediging met jagers, in het bijzonder op de verdediging van onze bommenwerpers door lange-afstand-jagers.

Een andere belangrijke vraag zou zijn waarom u denkt dat de inzet van luchtstrijdkrachten voor strategische bombardementen duidelijk de voorkeur verdient boven de steun aan grond- en zeestrijdkrachten. En zo zijn er nog veel meer interessante en relevante vragen. De beschikbare tijd staat ons echter niet toe om meer dan één vraag aan elk van u te stellen. Ik begin daarom met generaal Douhet.

Generaal, kunt u ons vertellen wat, in uw beleving, de werkelijke verandering is die airpower heeft teweeggebracht in de hedendaagse manier van oorlogvoeren?

Revolutie door airpower

Dank u. Dit is inderdaad een zeer belangrijk punt. Ik zou u het korte antwoord kunnen geven. Airpower is revolutionair omdat het opereert in de derde dimensie, ongehinderd door geografische belemmeringen. Wat ik daarmee bedoel is dat het medium revolutionair is, niet zozeer het wapensysteem. Maar ik zal wat meer details geven.

Omdat airpower de lucht gebruikt als dimensie kan het overal opereren, op elke afstand, op elk moment en zonder enige verstoring door grenzen en met nauwelijks vijandelijk verweer. Dat is ook wat het belangrijkste voordeel bepaalt van luchtstrijdkrachten ten opzichte van strijdkrachten ter zee of op het land. Grenzen en andere obstakels bepalen de manier waarop zee- en

Giulio Douhet
(Foto collectie NIMH)

landstrijdkrachten oorlog kunnen voeren, en belemmeren die manier van oorlogvoeren zeker ook.

Aangezien airpower geen rekening hoeft te houden met die belemmeringen, zien we hier een unieke, nieuwe capaciteit. Dit kan niet anders dan een revolutionaire uitwerking hebben op de manier van oorlogvoeren.

Offensief versus defensief

Ten eerste zal dit leiden tot een revolutionaire ommezwaai waarbij de nadruk zal verschuiven van typisch defensief – zoals in de Grote Oorlog van 1914 tot 1918 – naar typisch offensief. Het vliegtuig is immers het offensieve wapen bij uitstek. Laat mij uitleggen wat ik hier bedoel.

U weet ongetwijfeld dat in de klassieke manier van oorlogvoeren een leger met een defensieve taak in het voordeel was. De aanvallende troepen moesten de defensieve eenheden altijd in aantal overtreffen. Bij een aanval met luchtstrijdkrachten zal de verdediging niet weten op welk moment en op welke plaats die aanval zal plaatsvinden. Dat betekent dat de verdediger zijn troepen moet verspreiden over een groot aantal vitale punten en over een groot gebied.

Bovendien moet de verdediging het, qua aantallen et cetera, kunnen opnemen tegen de aanvallende eenheden. Als gevolg daarvan heeft de verdedigende zijde veel meer eenheden nodig dan de aanvallende zijde. Ik heb hierover geschreven in mijn boek, *Il Dominio d'ell Aria. De Engelse vertaling, Command of the Air*, kunt u ongetwijfeld in de bibliotheek van dit college vinden. Hierin staat:

Het zou nodig zijn om een ingewikkeld communicatienetwerk op te zetten en alle troepen voortdurend in de hoogste staat van paraatheid te houden.

Bovendien, en dat is bewezen tijdens de Grote Oorlog, is luchtafweergeschut, en zijn zelfs verkenning- en luchtverdedigingsvliegtuigen ongeschikt voor het bieden van voldoende steun aan de verdedigers. Wat betreft luchtafweergeschut is duidelijk geworden dat zij maar zelden hun doel raken. Als dat al het geval was, was het een toevalstreffer, zoals je soms een spreuw in de vlucht kunt raken met een geweerkogel. Kijken we naar de luchtverdedigingsjagers, dan zien we dat ook die niet werkelijk voldoende verdediging boden. Dat doet overigens niets af aan de heldhaftige manier waarop de mannen in de cockpit zich van hun taak hebben gekweten. Met andere woorden, en ik citeer weer uit mijn boek:

de slagkracht van een vliegtuig is in feite zó groot dat het een paradox tot gevolg heeft: voor zijn eigen verdediging heeft het een grotere strijdmacht nodig dan voor de aanval.

Radar

Onlangs zijn apparaten uitgevonden – ik geloof dat ze ze radar noemen – die de lucht afzoeken naar vijandelijke vliegtuigen. Op den duur zou dit kunnen helpen om beter dan in het verleden te anticiperen op aanvallen. Maar, dit systeem kan alleen maar werken als de vijand al in de lucht is, op weg naar zijn doel. En dan moeten de verdedigende vliegtuigen nog worden gealarmeerd en het luchtruim kiezen.

Luchtafweerschut,
Frankrijk, 1914
(Foto collectie NIMH)

Er bestaat een gereede kans dat zij te laat zijn, in het bijzonder als de aanvaller van doel verandert.

Voorts is het nog steeds een hele klus om aanzienlijke verliezen toe te brengen aan een bommenwerpereenheid als die voldoende bewapend en van de juiste omvang is. Het bestrijden van zware bommenwerpers met jachtvliegtuigen – die, per definitie, licht moeten zijn – is als het aanvallen van een zoogdier met wespen. Het kan vervelend zijn en zelfs pijn doen, maar het schakelt het zoogdier niet uit.

Totaal nieuw perspectief

Deze revolutionaire ontwikkeling heeft ons nog meer geleerd over toekomstige oorlogen. Ik zal u een aantal zaken voorhouden die ik in mijn boek *II Dominio d'ell Aria* heb geschreven. Daarin schrijf ik: 'De overwinning lacht degenen toe die anticiperen op de veranderingen in het karakter van oorlog, niet degenen die zich pas aanpassen als de veranderingen zich al hebben voorgedaan'.

Voorts schrijf ik:

Bij het voorbereiden van onze nationale verdediging moeten wij een volledig nieuwe koers volgen, omdat het karakter van toekomstige oorlogen geheel zal afwijken van het karakter van afgelopen oorlogen... Met andere woorden, we moeten ons niet vastklampen aan het verleden als we iets nuttigs willen leren over de toekomst. Im-

mers, die toekomst zal radicaal verschillen van om het even wat voorheen is gebeurd. De toekomst moet vanuit een nieuwe invalshoek worden benaderd.

Dit betekent dat ik vanuit een totaal nieuwe perspectief wil beginnen.

Heerschappij over de lucht

Laat me nog het een en ander citeren. Ik schrijf:

Iedereen vindt het vanzelfsprekend – en dat is al lang zo – dat een kust niet wordt verdedigd tegen aanvallen vanuit zee, door schepen en kanonnen te verspreiden langs de gehele kustlijn. Een kust verdedig je door het veroveren van de heerschappij over de zee. Daarmee verhinder je de vijand te varen en dus je kust aan te vallen. De aardoppervlakte is de 'kustlijn' van de lucht. De eigenschappen van beide elementen, zowel de lucht als de zee, zijn identiek. Daarom moet het aardoppervlak, of het nu land of zee is, worden verdedigd tegen luchtaanvallen, niet door kanonnen en vliegtuigen die worden verspreid over zijn gehele omvang, maar door de vijand het vliegen te beletten; met andere woorden, door 'de heerschappij over de lucht' te veroveren.

Als je mijn argumentatie betreffende verdediging en aanval volgt, dan betekent dit dat het leidende principe van

het bombarderen moet zijn: het compleet vernietigen van je doel in één aanval, waardoor verdere aanvallen op het zelfde doel onnodig zijn. Immers, 'er is geen praktische manier om de vijand te verhinderen ons met zijn luchtmacht aan te vallen behalve door zijn luchtmacht te vernietigen voordat hij een kans heeft ons aan te vallen'.

Dan, nadat wij de heerschappij over de lucht hebben veroverd, hebben wij een nieuw en essentieel vermogen om een vijand direct in zijn hart te raken. Wij worden niet meer gedwongen om vijandelijke strijdkrachten eerst te verslaan, zoals wij in het verleden moesten doen als wij van plan waren om, bijvoorbeeld, de hoofdstad van de vijand aan te vallen.

Terreurbombardementen

En nu hoeft je slechts te bedenken wat er omgaat in de gedachten van de burgerbevolking van een volgepakte stad zodra een vijand aankondigt dat hij die stad meedogenloos zal bombarderen, en dus geen onderscheid zal maken tussen militaire en niet-militaire doelen. Ik laat het antwoord over aan uw verbeelding.

Persoonlijk kom ik tot de conclusie dat de uiterste consequentie van deze waarneming is dat

het veroveren van de heerschappij in de lucht betekent de overwinning; verslagen worden in de lucht betekent dat je totaal wordt verslagen en dat je elke voorwaarde hebt te accepteren die de vijand je wil opleggen.

MODERATOR: Dank u, generaal Douhet. Dit zijn zeker ideeën die je aan het denken zetten. Ik ben vrij zeker dat maarschalk Trenchard zijn eigen ideeën heeft over de kwestie van het strategische bombardement. Immers, de voorkeur van de leden van uw Broederschap voor het strategische bombardement is algemeen bekend. Nochtans, luisterend naar ge-

neraal Douhet, schijnt er geen overeenstemming te zijn over de kwestie van de doelbepaling.

Maarschalk, naar uw mening, betreffende het strategische bombardement, zou de nadruk moeten liggen op het treffen van de burgerbevolking, zoals generaal Douhet beweert, of moeten we voorrang geven aan het zogenaamde 'industriële web' dat tegenwoordig de ruggengraat vormt van de maatschappij? Zou u, bij het geven van uw antwoord, kunnen aangeven of uw keuze vooral is gebaseerd op morele of op praktische overwegingen?

TRENCHARD:

Dank u. Tussen haakjes, ik sta bij veel mensen bekend om, wat zij noemen, 'mijn notoir slechte bekwaamheid tot schrijven en spreken in het openbaar'. Ik beken dat dit weleens waar zou kunnen zijn. U moet er daarom maar aan wennen dat ik onderwerpen 'recht voor zijn raap' en soms zelfs onbehouwen benader.

Hugh Trenchard
(Foto collectie NIMH)

Voorts kan ik niet, zoals generaal Douhet, verwijzen naar enig boek dat ik heb geschreven. De meerderheid van mijn ideeën zijn verwerkt in de RAF-doctrinedocumenten en andere stafstukken die de afgelopen tien jaar in de RAF zijn gebruikt. Bovendien heb ik het RAF Staff College in Andover, een in-

stituut als het uwe, gebruikt om deze airpower-concepten te verwoorden en te verspreiden.

Beheer over het luchtwapen

Er is nog iets dat ik onder uw aandacht wil brengen. Zoals u zelf ook al aangaf, kan uw vraag niet eenvoudig en on-dubbelzinnig worden beantwoord. En er bestaat inderdaad een verschil van mening onder luchtmachters. Maar laat me het volgende zeggen, gelijk aan het begin van mijn betoog. Deze problematiek mag ons, luchtmachters, niet tegen elkaar opzetten. Gedurende mijn loopbaan heb ik al genoeg externe krachten moeten weerstaan die mijn Royal Air Force uit elkaar wilden drijven.

Ik heb er mijn handen meer dan vol aan gehad om de RAF, met daarin alle airpower-elementen, gecentraliseerd onder mijn beheer te houden. Ik mag er dan niet in geslaagd zijn om het operationele beheer te krijgen over de vliegdekschepen – wat tenslotte alleen maar varende vliegvelden zijn – maar ik zou echt chagrijnig worden als de slinger naar de andere kant door zou slaan en als ik er getuige van zou moeten zijn dat wij, deels door onze eigen tweedracht, delen van de RAF zouden moeten overdragen aan het leger of de marine.

Steun aan het leger

Alvorens ik werkelijk aan uw vraag toekom zou ik een laatste inleidende opmerking willen maken. Uw vraag verwijst naar het strategische bombardement. Misschien weet u dat een aantal van mijn critici beweert dat mijn enthousiasme voor het strategische bombardement pas na de Grote Oorlog van 1914-1918 is ontstaan en dat mijn toenmalige zogenaamde verknochtheid aan het leger de oprichting van een onafhankelijke RAF in de weg heeft gestaan.

Deze beschuldigingen zijn niet terecht. Niet alleen heb ik al in oktober 1917 gepleit voor de oprichting van een enkele luchtmacht en kort daarop gevraagd om lange-afstandsbombardementen. Ik had ook goede redenen om sommige

dingen met enige terughoudendheid onder de aandacht te brengen. Ik zal een voorbeeld geven. Het was duidelijk dat tijdens de Grote Oorlog mijn bommenwerpers noch het bereik, noch de massa hadden om op effectieve wijze strategische aanvallen uit te voeren.

We hadden daarnaast beperkte middelen. De Britse luchtvaartindustrie had niet de productiecapaciteit om gelijke tred te houden met de verliezen die we leden in Frankrijk. En niemand kan ontkennen dat ons leger voortdurend onder enorme druk stond. Dus, om te voorkomen dat we op de grond werden verslagen, moesten we steun aan de landstrijdkrachten wel de hoogste prioriteit geven. Dit betekende dat we – gegeven onze beperkte middelen – niet anders konden dan onze strategische bombardementsinspanningen beperken.

Zodra de omstandigheden veranderden heb ik de draad van mijn eerdere benadering weer opgepakt. En iedereen zal moeten bekennen dat ik sindsdien zowel een onafhankelijke RAF als het strategische bombardement onvoorwaardelijk heb gesteund.

Aantasting vijandelijk moreel

Dan nu naar uw vraag. Het is een feit dat ik soms wat vaag ben over het bestoken van doelen die het moreel moeten aantasten. Een van de redenen is – en hiermee wijk ik af van de mening van generaal Douhet – dat we ons moeten houden aan het internationale recht. Dit betekent dat we ongewenste nevenschade moeten beperken en dat we in stedelijke gebieden doelen moeten selecteren gebaseerd op hun militaire betekenis. We moeten ons richten op het aanvallen van knooppunten in de infrastructuur en het productiestelsel van onze tegenstander.

Ik denk dat het aanvallen van deze vitale knooppunten het moreel van de burgers kan ondermijnen en dat het verlies aan motivatie dat daarop volgt deze burgers ertoe zal brengen hun regering onder druk te zetten om concessies te doen. Zoals u misschien weet, RAF War Manual AP 1300, gepubliceerd in juli 1928, stelt bij herhaling

Duits militair vliegtuig tijdens de Eerste Wereldoorlog
(Foto collectie NIMH)

dat de overwinning in een oorlog het gevolg zal zijn van de ineenstorting van het civiele moreel. Desondanks verwijst het nergens naar het bombarderen van bevolkingscentra en stelt uitsluitend voor doelen te bestoken van militaire aard. Wij beweren dat het bombarderen van industriecentra de fabrieken vernietigt die werk bieden aan de arbeiders. Het verlies van werk heeft een ontreddende invloed op de beroepsbevolking – vermoedelijk door verwar- ring en het verlies van inkomsten – en dat zal doorwerken in de gehele maatschappij. AP 1300 propageert dus een strategie die wezenlijk afwijkt van die van generaal Douhet. Die wil immers opzettelijk de burgerbevolking direct aanvallen.

Zowel Douhet als wij beogen de ineenstorting van het moreel. En dat moet leiden tot een verandering in het rege- ringsbeleid. Maar de methode om die ineenstorting te bewerkstelligen ver- schilt; misschien subtiel, maar niet- temin duidelijk.

Humaniteit versus effectiviteit

Overigens is de indirecte benadering die ik kies niet zozeer geworteld in morele of humanitaire overwegingen. De Britse publieke opinie speelde inderdaad een belangrijke rol. Maar in een memo dat ik op 2 mei 1928 heb gepubliceerd, ge-

titeld *The War Object of an Air Force*, heb ik de bewering weerlegd die je toen hoorde onder opinieleiders dat de RAF uit was op het bombarderen van bur- gers.

Ik weet toevallig de laatste zinnen van dat memo nog uit mijn hoofd. Er staat:

Met klem bepleit ik geen lukrake bombardementen. Voorts denk ik dat luchtaanvallen veel nauwkeu- riger en veel minder onmenselijk zijn en tevens hun doel bereiken met veel minder slachtoffers dan ofwel maritieme blokkades, mari- tieme bombardementen of belege- ringen, dan wel als een militaire formatie een vijandelijk bolwerk bestormt dat wordt beschermd door prikkeldraad en verdedigd met artillerie en machinegeweren.

Zeker zo belangrijk als de publieke opi- nie is echter de zuiver tactische conclu- sie dat bombardementen op stedelijke gebieden niet efficiënt zijn. Omdat het gebruik van oorlogsgas is verboden sinds 1925 is er een enorme hoeveelheid ex- plosieven nodig om substantiële schade toe te brengen aan een grotere stad. Ge- geven de bescheiden omvang van de RAF en zijn bommenwerpervloot, kunnen vliegers hun bommenlast daarom beter op specifieke doelen gooien.

Terreuraanvallen: noodzakelijk noch doeltreffend

Dus, voorsnóg zie ik noch de nood- zaak noch de doeltreffendheid van ter- reuraanvallen. Maar, het zij gezegd, de toekomst zou ons kunnen dwingen een andere koers te varen. Neem bijvoor- beeld eens aan dat we tot de ontdekking komen – zodra onze theorie de test van een werkelijke oorlog moet doorstaan – dat bombardementen bij daglicht tot onaanvaardbare verliezen leiden.

Dan kan ik me goed voorstellen dat we gedwongen zijn een andere strategie te hanteren. En dat kan tot gevolg hebben dat heel wat levens van burgers verloren gaan. Maar ik ben van mening dat burgerslachtoffers hoe dan ook een on- derdeel zullen zijn van toekomstige oor- logen, omdat die ongetwijfeld 'totaal' zullen zijn. Dat is echter iets waarover mijn opvolgers in de RAF zich druk zul- len moeten maken.

Oorlog altijd inhumaaan

Ik ben blij, collega, dat u toegeeft dat uiteindelijk morele overwegingen hun waarde in oorlogstijd verliezen. Immers, in mijn boek staat:

Het is zinloos onszelf voor de gek te houden. Alle beperkingen, alle internationale overeenkomsten die zijn ontwikkeld in vredetijd zijn gedoemd te worden weggeblazen als gedroogde bladeren door de wind van de oorlog. Een mens, ge- wikkeld in een strijd op leven en dood – en geldt dat niet voor elke oorlog tegenwoordig? – heeft het recht elk middel te grijpen om te overleven. Oorlogstuig kan niet worden ingedeeld in de categorieën humaan en inhumaaan. Oorlog zal altijd inhumaaan zijn.

En een paar regels daarna schrijf ik:

Het doel van oorlogvoeren is de vijand zo veel mogelijk schade toe te brengen; en elk middel dat daartoe bijdraagt zal worden inge- zet, ongeacht wat het is.

Ik denk dus dat de beperkingen die worden opgelegd aan zogenaamd inhu-

maan en wreed oorlogstuig voortvloeien uit niets anders dan internationale demagogische hypocrisie. Met andere woorden, ik denk dat het tamelijk naïef is om aan te nemen dat we burgers in de toekomst niet direct zullen aanval-
len.

TRENCHARD: *Politieke werkelijkheid*

Goed, generaal Douhet, u mag dat naïef noemen. Ik denk dat het ook niet erg slim is om de politieke werkelijkheid te negeren, met inbegrip van het effect dat de publieke opinie heeft op die werkelijkheid. En ik zie voorsnog maar weinig politiek draagvlak voor uw benadering.

Mogelijk zou dat kunnen veranderen. Maar dan zou, bijvoorbeeld, mijnheer Hitler zo dom moeten zijn om – wat hij noemt – meer 'Lebensraum' te zoeken door Polen, de Lage Landen en zelfs Frankrijk aan te vallen en daarbij terreurbombardementen als methode te gebruiken.

MODERATOR: Dank u, excellentie, en dank u generaal Douhet voor uw vrij provocerende, maar ook waardevolle toevoeging. De scherpte van uw discussie toont aan dat de problemen rond het strategische bombarderen, in het bijzonder betreffende de te kiezen doelen, niet op een korte termijn zullen worden opgelost.

Nu kom ik aan de laatste vraag en die gaat naar generaal Mitchell. Generaal, u bent beroemd om het tot zinken brengen van voormalige Duitse slagschepen, zoals de OstFriesland in juli 1921. Het toonde het effect aan dat airpower kan hebben bij kustverdediging en mogelijk zelfs bij de oorlogvoering op zee.

Kondigt dit, naar uw mening, het einde aan van de marine en mogelijk zelfs van het leger? Met andere woorden, wat verwacht u dat de toekomst zal zijn van de andere krijgsmachtdelen nu de potentiële voordelen van airpower ten opzichte van die andere krijgsmachtdelen meer en meer worden erkend?

MITCHELL: Dank u dat u deze vraag voor mij heeft bewaard. Het spijt me voor maarschalk Trenchard, maar ik zal ook regelmatig citeren uit mijn boek *Winged Defense*.

William 'Billy' Mitchell
(Foto collectie NIMH)

Tenslotte zijn veel van mijn ideeën opgenomen in dat boek. Ik ben me ervan bewust dat ik de jongste ben en dus de

laatste in de rij. Dit keer heeft dat een voordeel. Het biedt me de mogelijkheid te reageren op de uiteenzettingen die mijn collega's hebben gegeven en ook om stil te staan bij een opmerking die u in uw inleiding heeft genoemd, namelijk betreffende de voorkeur voor het strategische bombardement boven de ondersteunende rol van de luchtmacht. Laat me met het laatste beginnen. Dit heeft trouwens te maken met de vraag die u me heeft gesteld.

Strategisch bombardement: autonome missie

Sommige mensen beweren dat mijn duurzame bijdrage aan de ontwikkeling van Amerikaanse airpower bestaat uit het koppelen van het begrip luchtmachtautonomie aan 'onafhankelijke' luchtoperaties, zoals strategische bombardementen, die zich richten op het bereiken van onafhankelijke resultaten in plaats van eenvoudige steun aan land- en zeestrijdkrachten.

Bombardement op Rotterdam, 14 mei 1940 (Foto collectie NIMH)

Ik beweer inderdaad al lange tijd dat bommenwerpers een oorlog kunnen winnen door het vernietigen van het vijandelijke vermogen oorlog te voeren en zijn wil om te vechten. Ik beweer ook dat dit sneller en goedkoper de overwinning brengt dan wanneer dit wordt gedaan door marine en leger. De sleutel tot het behalen van de overwinning met airpower ligt in het oprichten van een autonome luchtmacht, vrij van inmenging door commandanten van marine of leger, en geleid door luchtmachters die een speciale deskundigheid bezitten.

Tactische en strategische luchtmacht

*Ik moet bekennen dat ik in 1913 de luchtvaart nog zag als een onderdeel van de verbindingdienst voor het verzorgen van verbindingen en voor het doen van verkenningen. Dat was immers nog vóór de Grote Oorlog en de offensieve kwaliteit van die dingen moest nog worden bewezen. Maar tijdens die oorlog is ontdekt – zoals blijkt uit mijn *Memoirs of World War I: From Start to Finish of Our Great War* – dat*

we de linies van die vechtende legers in een paar minuten met onze vliegtuigen konden doorkruisen, terwijl het leger was opgesloten in zijn gevecht; onbeweeglijk, en zonder vermogen om op te rukken, gedurende drie jaar... Zij kwamen nergens, wat betreft de beëindiging van de oorlog.

Met die ervaring stelde ik de staf van generaal Pershing voor om het luchtmachtcontingent op te delen in een categorie voor 'tactische' en een voor 'strategische' inzet. De tactische luchtmacht zou worden verbonden aan het leger, zoals ieder ander wapen. De strategische luchtmacht zou bestaan uit bombardementseenheden en eenheden voor luchtverdediging en zou een onafhankelijke missie hebben: de oorlog tot diep in het vijandelijke hartland brengen.

Ik ben er nog steeds van overtuigd dat deze onafhankelijke missie een grotere uitwerking kan hebben op de uiteinde-

lijke uitkomst van de oorlog dan welk ander wapen dan ook.

Maar dit voorstel leidde niet tot een onafhankelijke eenheid voor strategische operaties. Mijn inzicht in dit soort zaken en mijn voortdurende steun bij de grondoorlog tijdens de Grote Oorlog heeft me er ook niet bij geholpen. En inzicht heb ik getoond en steun heb ik gegeven! Mijn vermogen om grote eenheden te beheren heb ik gedemonstreerd toen ik 1500 vliegtuigen samenbracht bij Saint-Mihiel om Pershing's aanval te ondersteunen. Omdat dit mijn reputatie had gevestigd binnen luchtmachtkringen hoopte ik dat ook daarbuiten mijn visie over strategisch bombarderen serieus zou worden genomen.

Helaas, al snel werd mij duidelijk dat de kans dat mijn visie werkelijkheid zou worden, zeer gering was. Op 4 november 1918 kreeg de Air Service te verstaan dat het geen bombardementen zou uitvoeren die, zoals het werd gesteld:

tot doel hadden om willekeurig industriële of commerciële doelen dan wel bevolking aan te vallen op het grondgebied van de vijand, zonder dat er met zo'n actie een duidelijke militaire zaak werd gediend.

Industrieel web

Maar mijn droom bleef intact. Ik ben blijven beweren dat de belangrijkste waarde van bombardementen is gelegen in het vermogen grote vijandelijke zenuwcentra aan te tasten, helemaal aan het begin van een oorlog en de vijand daarmee zo veel mogelijk te verlammen. In dat opzicht ben ik het geheel met collega's Trenchard en Douhet eens, ook als zij beweren dat de inzet van airpower in oorlogstijd leidt tot minder verlies van levens en kostbaarheden en dus in het voordeel is van de bevolking.

*Betreffende het meningsverschil tussen de maarschalk en de generaal over de doelkeuze verwijs ik naar mijn boek *Winged Defense*. Ik schrijf daar:*

Omdat airpower op afstand kan toeslaan, zal het overal boven het vijandelijke grondgebied kunnen vliegen zodra het de vijandelijke

airpower heeft verslagen en het luchtruim beheerst. De bedreiging die daarvan uitgaat zal zo groot zijn dat een staat ofwel ervoor zal terugdeinzen om oorlog te voeren, dan wel – eenmaal in oorlog – de krachtmeting scherper en steller zal maken zodat het sneller tot een einde komt... Luchtmachten zullen aanvallen uitvoeren op productiecentra, op transportsystemen, op landbouwgebieden, op havens en scheepswerven; niet zozeer op de bevolking zelf. Zij zullen de middelen vernietigen om oorlog te voeren.

Dit laat zien dat ik neig naar de mening van de maarschalk om te kiezen voor aanvallen op het industriële web van de moderne staat. Dit is overigens ook de mening van de instructeurs van de U.S. Air Corps Tactical School op vliegbasis Maxwell in Alabama.

Positie van leger en marine

Maar laat me teruggaan naar het onderwerp. Ik heb in mijn boek geschreven, "airpower heeft de tradities van de oudere krijgsmachtdelen wreed verstoord". Laat me eens een vraag stellen.

8-mm geschut
tegen luchtdoelen,
circa 1930
(Foto collectie NIMH)

vijandelijke leger moeten uitputten met voortdurende aanvallen. De luchtmacht zullen de vijand direct in zijn hart raken.

Inderdaad, alles begint en eindigt op de grond. Dus we kunnen niet zonder een leger. Maar de rol van het leger en zijn manier van oorlogvoeren zal in de toekomst hetzelfde blijven als in het verleden, als airpower hen overigens het opereren niet geheel onmogelijk zal maken. Met andere

woorden, legers bevinden zich qua ontwikkeling in een staat van stilstand.

Marines daarentegen bevinden zich in een staat van verandering en wel van afbraak.

Ik heb er een heel hoofdstuk van mijn boek aan gewijd om te bewijzen dat luchtvaartuigen domineren.

In de toekomst zullen marines alleen nog maar de zeegebieden beheersen die buiten het bereik van vliegtuigen liggen. In essentie zijn marines verdreven naar de hoge zee. En deze gebieden worden steeds kleiner naarmate het bereik van vliegtuigen groeit. Marines zullen niet langer een kust kunnen bombarderen of een haven kunnen blokkeren. Ze kunnen niet langer rivieren of baaien op- of binnenvaren in een land dat beschikt over airpower.

Dientengevolge is de marine teruggebracht tot een tweederangs element binnen de nationale verdedigingsorganisatie. Maar dat hoeft geen probleem te zijn. Tenslotte hebben de marines zich pas een paar eeuwen terug losgemaakt van de landstrijdkrachten.

Een speciale klasse, de luchtmacht

Laat me eindigen met nog een verwijzing naar mijn boek. Ik beschrijf daarin het tot zinken brengen van slagschepen, zoals u al vermeldde. Het succes van die acties betekent dat uiteindelijk vliegtuigen het verkeer op alle zeven zeeën zullen controleren.

Omdat die vliegtuigen uiteindelijk ook in staat zullen zijn alle verbindingen op land aan te vallen en te vernietigen, zal de uitkomst van deze ontwikkeling leiden tot een totale herschikking van de elementen van nationale verdediging waarover welk land dan ook op dit moment beschikt. Ik acht het waarschijnlijk dat een toekomstige oorlog wordt geleid door een speciale klasse, de luchtmacht.

MODERATOR: *Dank u, generaal. Ik weet zeker dat uw ideeën tot de nodige discussie zullen leiden onder de cursisten van dit instituut. Ik kan me namelijk goed voorstellen dat de collega's van het leger en de marine uw mening niet delen.*

Excellentie, geachte generaals. Dit is een bijzondere dag geweest voor dit instituut. Niet alleen was het een bijzondere eer u als gerenommeerde gasten in persoon te ontmoeten. U hebt ons ook inzicht gegeven in uw visie op het verleden en de toekomst van airpower. U hebt daarbij niet geschroomd frank en vrij te spreken en omstreden stellingen te poneren.

Waarschijnlijk zal uw mening daarom wel door menigeen worden afgewezen. Maar dat is onderdeel van het wetenschappelijke karakter van het onderwijs dat wij hier willen geven. Wij zijn u veel dank verschuldigd.

Geachte aanwezigen. We zijn ongetwijfeld aan het denken gezet. Het is daarom dat ik niet uitsluit dat wij ons dit symposium in de verre toekomst nog herinneren en dan, dankzij de bijdrage van maarschalk Trenchard en de generaals Douhet en Mitchell, kunnen uitleggen hoe de evolutie van airpower met vallen en opstaan heeft plaatsgevonden vanaf haar ontstaan tot op de dag van dit symposium. →

Is het niet opmerkelijk dat de publieke opinie deze ontwikkeling eenvoudig heeft herkend? Het antwoord is dat er onder de bevolking nooit enig gebrek aan interesse in de luchtvaart is geweest.

Wat de ontwikkeling van airpower heeft gehinderd is steeds het extreme conservatisme geweest van de uitvoerende delen van de regering, in het bijzonder van de gevestigde orde van het leger en de marine. Slechts met de grootst mogelijke moeite kon de specifieke strategische missie worden toegewezen aan onze nationale luchtvaart. In wezen wordt het, tot op de dag van vandaag, nog steeds beschouwd als een hulpmiddel en onderafdeling van het leger en de marine. En zo lang als we geen totaal onafhankelijke luchtmacht hebben opgericht, zal dit schrijnende misbruik voortduren.

Dit is pas echt pijnlijk als je de werkelijkheid analyseert. Aan die analyse kun je geen andere conclusie verbinden dan dat de missies van het leger en de marine een grote verandering hebben ondergaan. Niet langer hoeven we onze toevlucht te nemen tot het langdurige en kostbare proces waarbij we het

Naschrift

U heeft het inmiddels al lang begrepen; dit is een fictief symposium. Dit artikel boogt de invloed weer te geven van het denken van enige toonaangevende figuren op de ontwikkeling van airpower aan het begin van de Tweede Wereldoorlog.

Daarbij komt duidelijk naar voren dat consensus bestond tussen Douhet, Trenchard en Mitchell over het feit dat airpower een wezenlijke verandering had teweeggebracht in de manier van oorlogvoeren en dat het strategische bombardement de drijvende kracht was (moest zijn) achter de doctrinaire ontwikkelingen bij luchtmachten.

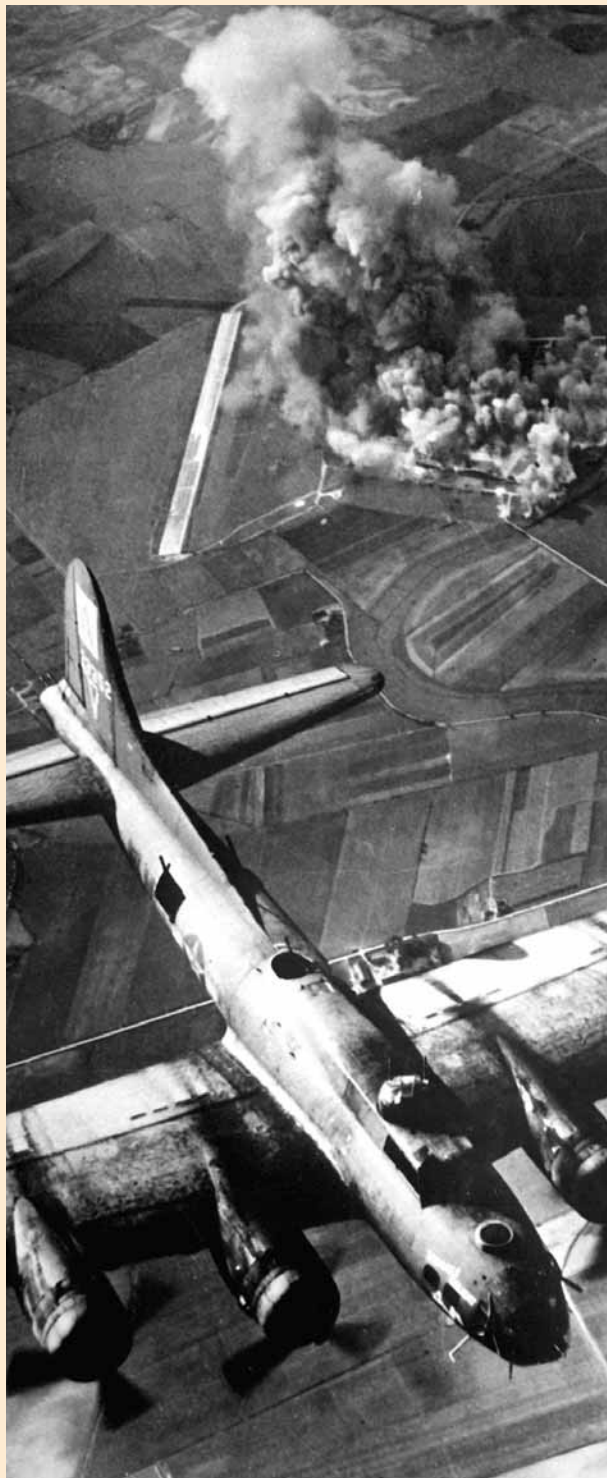
Ook was men het eens over de noodzaak om voorafgaand aan alle operaties 'de heerschappij in de lucht' te veroveren. De mate waarin de strategische missie ten koste mocht gaan van steun aan leger en marine was weliswaar punt van discussie, maar dat luchtsteun een aan strategische inzet ondergeschikte missie was, stond buiten kijf.

Er was ook geen verschil van mening over het feit dat het noodzakelijk was om, teneinde dit te kunnen verwezenlijken, een zelfstandige luchtmacht te creëren.

Het grootste verschil van mening bestond over de doelen die bij een strategisch bombardement moesten worden aangevallen. Douhet was van mening dat een terreurbombardement tegen burgerdoelen het gewenste effect zou opleveren, namelijk dat de burgers van een land onder die druk de regering zouden dwingen zich over te geven.

Mitchell, maar ook Trenchard voelden meer voor het bestoken van het 'industriële web'. Als een moderne staat zijn industrieel vermogen zou (dreigen te) verliezen zou diens regering besluiten zich over te geven, zo was hun redenering. Dat bij hun aanpak ook veel burgerslachtoffers zouden vallen, stond ook voor Mitchell en Trenchard vast.

Al met al creëerde het type denken van Douhet, Trenchard en Mitchell de basis voor het optreden van de geallieerde luchtmachten tijdens de Tweede Wereldoorlog. En dientengevolge vormden strategische bombardementen in die periode de kern van de airpower-strategie.

Strategisch bombardement
(Foto collectie NIMH)